

מראי מקומות- מנחות י"א

בכלי דנותן בתוכה הקומץ (וכן לענין שאלת הגמ' שלאחר זה, בדבקי' לקומץ בארעיתא דמנא). והק' הגרי"ז (סטענסילס זבחים כה:), דהא מבואר בזבחים כה: דבהגיע לאויר הכלי הוי קבלה אפי' בנפתחו שולי הכלי (אחר שהגיע לאויר הכלי), דאויר כלי ככלי, וא"כ אמאי לא יהני בדבקי' בדופני' דמנא, הרי הוא באויר הכלי (וקו' זו הוא רק לפרש"י כאן, דלהרמב"ם ל"ק כלל, דשאלת הגמ' מיירי בהכלי שקמץ משם). והגרי"ז חידש דבאמת יש ב' עניינים בכל קבלה, צריך לקבל הדם כדי שלא יהי' בו פסול נשפך, וגם יש דין דצריך להתקיים מעשה הקבלה. וכ', דהא דאמר' דאויר הכלי ככלי, זהו רק לענין שאין בה פסול נשפך, אבל כדי שיהי' בה מעשה קבלה, בזה ודאי צריך הנחה בתוכו ממש, וזהו שאלת גמרא אם מהני גם מה שנדבק בדופני הכלי. ועל דרך זה הובא תי' **במנחת אברהם** כאן ע"פ מה שייסדו **המקדש דוד** (סי' ז') **והאבן האזל** (מעה"ק י"ג, י"ב), דשייך לחלק הקבלה מהקידוש, וא"כ, י"ל דהגם דלגבי דיני הקבלה סגי בהא דנחית לאויר הכלי, אבל כדי שיהי' קידוש בעי דוקא שיהי' בתוך הכלי, ובזה מספק הגמ' אם מהני דבקי'.

ריבה שמנה... פסולה - ע' בטהרת הקודש (ו) שהעיר אהא דלא תני במתני' גם דריבה סולת פסולה, וע"ש מש"כ ליישב אליבא דשי' הרמב"ם דרק ריבוי שמן של ב' לוגין פסולה, וא"כ לכאור' ה"ה רק ב' עשרונים של סולת יהי' פסול, וזה פסול בלא"ה, ע"ש לביאורו, אבל בשי' רש"י הניח בקו'.

כגון שהפריש לה ב' לוגין- ולכאור' יש לעי', (ז) אם השיעור הוא לוג א', א"כ איך חל קדושה על ב' לוגין. וכ' החזון איש (כ"א, ח'), דהיינו שהפריש לאחריות, דכל זמן שלא קמץ יכול להקדיש לאחריות כל שמן שירצה, וכולו קדוש קדושת הגוף. ואע"ג דדרשי' דאין מלאים אלא שלמים, ולכן א"א להקדיש מותר, מ"מ הכא דנותן המותר בכלי שרת לאחריות, שפיר מיקדיש.

אבל מלח דבת הקרבה היא אימא תתכשר- (א) וחקר בחי' הגרי"ז, האם המלח כשהוא על האבר יש לו דין הקטרה, או דכל דין הקטרה הוא באבר המלוח, אבל במלח בעצמו אין בו דין הקטרה כלל. והביא רא"י מהא דאי' בזבחים (ק"ח) דמלח שפירש מעל המזבח מצוה לאסיקו, ואם כל דין הקטרת מלח הי' רק משום דעל ידו יהי' האבר מלוח, א"כ מה לי מלח זה או מלח אחר, אלא ע"כ משמע דחל דין הקטרה על המלח גופה.

תיפוק לי' משום חציצה- כ' השפת אמת (ב) דמכאן משמע דכל הדין דמדאורייתא צריך רובא ומקפיד לחוץ מדאורייתא, זהו רק בטבילה, אבל בכל החציצות אפי' משהו חשיב חציצה מדאורייתא, דאל"ה לא הק' כלום, שהרי מטעם חסר פסול מן התורה. וע"ע בחי' הגרי"ז דביאר דכאן אינו משום דיני חציצה בעבודת הכהן, אלא משום חסרון של יד לקמיצה, ואין בזה הגדרים של חציצה בעלמא, ולכן שפיר הוי חציצה בכל שהוא.

אלא להשוות- ע' בחי' הגרי"ז דכ' דנראה (ג) דכל זה צריך לעשות כשידו עדיין בכלי אצל הקמח, דאח"כ מה מהני, הרי כבר קמץ ביתר, אלא דהעיר דלשון אח"כ אינו מדויק כ"כ לפי"ז.

במחבת ובמרחשת מוחק בגודלו וכו'- הק' (ד) **הרש"ש** ביומא (מז:), דלכאור' משמע מכאן דרק במחבת ובמרחשת צריך מחיקה, אבל ודאי גם מנחת סולת בעי מחיקה, שהרי כלולה בשמן וודאי א"א שלא תהא יוצא מחוץ לקומץ. ולכן ביאר דמה דאמר' דבמחבת ובמרחשת מוחק בגודלו, משמע דהיינו בכח, וזה אי"צ אלא באפויות.

בעי ר' פפא דבקי' לקומץ בדופני' מאי וכו'- (ה) **רש"י** פי' דהיינו בשעת קידושו בהכלי, אבל הרמב"ם (פסולי המוקדשין י"א, כ"ה) פי' דהשאלה הוא לגבי הכלי דקמץ משם, דקמץ ממנחה שהי' דבוק בדופני הכלי, ולא מיירי

קמצים פסולה, דיותר מדאי ריבה. ועוד פי' להיפוך, דהפריש לה ב' קמצין כשרה, דזיל לגבי' דהאי חזי לי', וזיל לגבי' דהאי חזי לי'. ובביאור פי' ראשון שפרש"י, כ' בחי' הרשב"א דיש לחלק בין ב' לוגין לשמן (דאמרי' בה דמסתבר טפי לאכשורי) מב' קמצין, דבב' קמצין אין ראוי לשניהן להתקדש, אבל יותר מקומץ א' שפיר שיך להתקדש, לפי שאין שיעור ידוע לקמיצה, וכדאמרי', ורק כשהגיע לשיעור ב' קומצין שוב אינו ראוי להתקדש. אבל בב' לוגין שמן אינו כן, אלא אדרבה, יותר מלוג שמן אינו ראוי להתקדש כלל, וא"כ הו"ל כחולין, משא"כ כשמקדש ב' לוגין שמן עכ"פ האי חזי לי' והאי חזי לי'.

(יד) לאכול שירי' בחוץ או כזית משירי' - הק' השפת אמת, רישא לאכול שירי' ל"ל, תסגי בהא דתנן כזית משירי'. וכ' דהי' אפשר לומר בכהן שקומצו מחזיק כל המנחה, וכל השירים הם פחותים בכזית מהני המחשבה לאכול כל השירים אפי' הם פחותים מכזית, אבל כ' דרחוק לפרש כן.

(טו) או להקטיר לבונה בחוץ פסול - העיר רש"י, למה לא נשנית בלבונה כזית כמו דתנינן לגבי שירים וקומץ. ותי' דסתם מתני' כר"ש, דס"ל דלבונה כשרה בקורט א', להכי לא תני כזית. אולם הק' השפת אמת, סכ"ס איך שיך להיות פיגול בפחות מכזית, הא אין הקטרה פחות מכזית, ואפי' אם אמרי' דגזה"כ הוא דלגבי לבונה סגי בקורט א', ולכן שפיר נחשב הקטרה בפחות מכזית, מ"מ בכלל האכל יאכל לא הוי, כיון דאין אכילה פחות מכזית. והוא פי' דלא כרש"י, דאפי' למ"ד דסגי בקורט א', מ"מ אינו פיגול בפחות מכזית, וע' מש"כ ליישב קו' רש"י, למה לא תני במתני' כזית לבונה, באו"א. וע"ע בחי' הגרי"ז דנסתפק במה דאמרי' דאין הקטרה פחות מכזית, האם זה דין בהקטרה בכלל, ואפי' היכא דצריך להקטירו, מ"מ לא חל עליה שם הקטרה, או דלמא שפיר חל עלי' שם הקטרה אם צריך להקטירו, אבל לענין הקטרת חוץ אינו חל עלי' שם הקטרה, ע"ש, וע"ש עוד ביב. דהביא ראי' מהא דאי' לקמן במתני' כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר

(ח) אלא מעתה, מנחת חוטא דפסל בה שמן היכי משכחת לה - הק' בחי' הגרי"ז, הרי מנחת חוטא נפסלת משום שצריך להיות חריבה, ומה לי שלא נקבע לה שמן, הרי סכ"ס אינה חריבה. ותי' דצ"ל שחוץ ממה שיש לה פסול דאינה חריבה, יש כאן עוד פסול אחר דלא יתן עליה שמן, וכאן מיירי בפסול דלא יתן עליה שמן [ולא ביאר מהו הנפק"מ דפסול זה, מאחר דבלא"ה צריך להיות חריבה, וע"ע].

(ט) ר' שמעון אומר על קורט א' כשרה - ע' בחי' הגרי"ז דנסתפק בשיעור של קורט, דאין שיך לומר דכל שהוא הוא, דא"כ מה שיך לומר פחות מקורט א', אלא נראה דצריך להיות קורט שלם. וע"ש שחקר עוד בזה, האם כשמביאין קומץ של לבונה מעיקרא, האם צריכין להיות קורטין שלמין, או דלמא הדין דצריך קורט שלם הוא רק כשחסר מן הקומץ, דאז צריך להיות נשאר שם קורט שלם, אבל אם יש בה קומץ, אין צריך שיהי' שם קורט שלם.

(י) ג' מחלוקות בדבר, ר"מ סבר קומץ בתחלה וכו' - כ' השפת אמת דלכאור' משמע דכ"ע מודו דצריך להיות קומץ מתחלה, ואם מתחלתו חסר אפי' כל שהוא, שהוא פסול. אבל הק' דהרמב"ם לא כ' כן, אלא כ' רק דאם חיסר לבונה עד ב' קרטין כשר, וכ"כ הרע"ב. וכ' די"ל דהם מפרשים דבתחלה היינו שיש דין לכתחלה בקומץ, אבל בדיעבד כשר אפי' בפחות.

(יא) ר"מ סבר קומץ בתחלה - ע' במקדש דוד (ל"ג, א') דכ' לחקור, לפי שי' הרמב"ם דליקוט לבונה הוי כמו קמיצה, א"כ מה דאמרי' דצריך שיהי' קומץ מלא של לבונה בשעת קמיצת המנחה, האם דין זה שיך גם לגבי ליקוט לבונה.

(יב) קומץ בתחלה - ע' במנחת חינוך (קט"ז) שכ' דצריך קומץ לבונה לכל עשרון ועשרון של המנחה לעולם, וע' בחזון איש (סוס"י ל"ד) מש"כ להק' עליו.

(יג) כגון שהפריש לה שני קמצין - ע' ברש"י שהביא ב' פשטים בזה, א', דאם הפריש ב'

חורף תשפ"ו

דמזטרפין לפסול, דע"כ חל שם הקטרה
אפי' על פחות מכזית, דאל"כ, למה הם
מזטרפין אף לפסול.